

Междинен доклад от изпълнението на Областна стратегия за развитие 2014-2020

Област Кюстендил

Изготвен съгласно Правилник по прилагането на Закона за регионално развитие, чл. 30, ал.2

Приет с РЕШЕНИЕ №2 на Областен съвет за развитие (ОСР) на област Кюстендил, проведен на 11.12.2017 г. с протокол №КД-03-255/11.12.2017 г.

Въведение

Настоящият документ „Междинен доклад от изпълнението на Областна стратегия за развитие на Област Кюстендил 2014 - 2020“ е изготвен в изпълнение на договор за предоставяне на консултантска услуга №АС-12-09/18.04.2017 г. между Областна администрация Кюстендил (Възложител) и Дабъл Д ЕООД (Изпълнител).

Междинният доклад от изпълнението на ОСР 2014-2020 се основава на изготвената Междинна оценка с времеви обхват на оценката 01.01.2014 – 31.12.2016 г. (обект на същия договор) и актуализиран социално – икономически анализ на състоянието на Област Кюстендил.

В структурно и съдържателно отношение докладът представя обобщени данните и информацията от междинната оценка като следва указанията посочени в по чл. 30, ал. 2 Правилника по прилагане на ЗРР, а именно:

1. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите за развитие на областта през изтеклия период;
2. резултатите от междинната оценка съгласно критериите за оценка на изпълнението на областната стратегия за развитие;
3. резултатите от наблюдението и оценката на изпълнението на общинските планове за развитие;
4. използваните през периода ресурси за постигане целите на областната стратегия за развитие;
5. възникналите проблеми и предприетите действия от компетентните органи за тяхното преодоляване;
6. прогноза за очакваното изпълнение на целите и приоритетите на областната стратегия за развитие до края на периода на действие;
7. предложения за актуализация на областната стратегия за развитие.

1. Постигнат напредък по изпълнението на целите и приоритетите за развитие на областта през изтеклия период

Областна стратегия за развитие 2014-2020 на Област Кюстендил е приета с Решение №1/28.06.2013 г. на Областен съвет по развитие – Кюстендил, като е спазено изискването за приемането на ОСР в срок от 6 месеца преди началото на периода на нейното действие¹.

Главната стратегическата цел, която се преследва с реализация на заложените в плана стратегически цели и мерки е дефинирана като „*Постигане на устойчиво хармонично развитие на област Кюстендил, чрез подобрена жизнена среда и непрекъснато развитие на човешкия капитал, икономически растеж чрез въвеждане на иновации и повишаване на конкурентоспособността, подобрена инфраструктура, инвестиционна атрактивност, при съхранено природно и културно наследство*“.

В изпълнение на Главната стратегическата цел са определени **четири стратегически цели**.

1. Социално-икономическо развитие, на базата на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика, основаваща се на “икономика на знанието” и развитие на електронното управление и човешкия капитал. Прилагане на съвременни социални политики.
2. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване на техническата инфраструктура и свързаността в областта и качеството на средата в населените места.
3. Развитие на Европейско териториално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване.
4. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура.

Всяка стратегическа цел има своята приоритетна дейност, към която да бъдат насочени усилията и ресурсите на Областната администрация и местната власт за постигане на устойчив растеж и развитие в рамките на програмния период 2014-2020.

Основните приоритетни области са: насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за

¹ Методически указания за разработване на НСРР на Р България (2012-2022), РПРР на районите от ниво 2 (2014-2020), ОСР (2014-2020), ОПР (2014-2020), стр.93, т. 1.2. Период на действие

намаляване на бедността; полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура; развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество; устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони.

Към всеки от приоритетите са поставени специфични цели, за постигането на които са определени мерки.

Към заложените четири приоритета, са определени двадесет и шест специфични цели и общо осемдесет и девет мерки.

Над 90% от посочените мерки за изпълнение и постигане на специфичните цели не са във възможностите и компетенциите на областната администрация, доколкото не попадат в обхвата на нейните преки правомощия и задължения. Същите представляват конкретни мерки/проекти/дейности, които следва да бъдат посочени единствено и само в стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие. Причина за това е, че целта на ОСР е да определи основните стратегически цели и приоритети за устойчиво интегрирано регионално развитие, като отчита специфичните характеристики и потенциала на областта. В този смисъл посочването на конкретни мерки и залагането им за изпълнение като част от ОСР следва да бъде подкрепено с реалната възможност на областната администрация да бъде изпълнител по тях.

Оценката за изпълнението на всяка една цел и приоритет ще бъде разглеждано от гледна точка предприетите и реализирани действия по мерките, което реално би довело до негативна оценка на напредъка за изпълнение на ОСР, предвид горната забележка. Поради тази причина, в рамките на оценката посочените мерки са приети като насоки за работа на общините в рамките на областта, каквито те именно представляват по своята същност. Подобен подход е коректен от позиция на методическите указания и елиминира риска от изкривяване на резултатите от оценката.

1.1. Изпълнение на Стратегическа цел 1. Социално-икономическо развитие, на базата на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика, основаваща се на “икономика на знанието” и развитие на електронното управление и човешкия капитал. Прилагане на съвременни социални политики. В съответствие с тази стратегическа цел е формулиран приоритет за нейното реализиране: Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и

териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността допринася за постигането на следните специфични цели:

СпЦ.1.1. Подкрепа за изграждане на местна бизнес инфраструктура и въвеждане на иновации

СпЦ.1.2. Повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез осъвременяване условията на труд и разнообразяване на селската икономика

СпЦ.1.3. Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост.

СпЦ.1.4. Развитие на култура, балнеология, зимни спортове, нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти.

СпЦ.1.5. Непрекъснато развитие на човешкия потенциал, чрез обучения и повишаване на професионалната квалификация

СпЦ.1.6. Прилагане на устойчиви политики за социално включване на хора в нееднородно положение, включително маргинализирани етнически малцинствени групи.

СпЦ.1.7. Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването.

СпЦ.1.8. Развитие на образователната инфраструктура

От направеното обследване на реализираните дейности и проекти в рамките на Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността, може да се направи извода, че по първите три специфични цели (СпЦ.1.1. Подкрепа за изграждане на местна бизнес инфраструктура и въвеждане на иновации, СпЦ.1.2. Повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез осъвременяване условията на труд и разнообразяване на селската икономика и СпЦ.1.3. Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост) основна инициатива имат частните бизнес субекти. От представената информация на практика не става ясно в каква степен и с какви именно действия Областната администрация и Общините в областта изпълняват функции по изпълнение на тези цели. Следва да се отбележи, че постигането на целта, отчасти, се реализира и с предоставянето на специфични административни услуги от институциите, което е част от основната им, текуща работа. В този смисъл, в бъдеще би било удачно да бъде намерен подходящ начин за отчитане на реализирани от администрацията дейности и изпълнявани функции, които не представляват обособен проект финансиран със средства извън общинския бюджет. Настоящата констатация във висока степен се отнася да всички специфични цели и приоритети на Областната стратегия за развитие на Област

Кюстендил, поради което няма да бъде преповтаряна поотделно при прегледа на следващите специфични цели.

За изпълнението на четвъртата специфична цел в рамките на приоритета (СпЦ1.4. Развитие на култура, балнеология, зимни спортове, нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти) са отчетени 8 конкретни проекта на приблизителна стойност от 8 316 хил. лв. Отделните проекти са адресирани към конкретни обекти в рамките на общините и са финансирани преобладаващо със средства от фондовете на ЕС.

За изпълнение на Специфична цел 1.5. Непрекъснато развитие на човешкия потенциал, чрез обучения и повишаване на професионалната квалификация са изпълнени 23 отделни проекта на стойност от 3 710 хил. лв. Тяхното финансиране също е преобладаващо от фондове на ЕС, като съществен акцент е поставен върху повишаване квалификацията в рамките на администрациите на общините.

Най-сериозна активност в рамките на отчетената проектна дейност през периода на оценка е насочен към постигането на специфична цел 1.6. Прилагане на устойчиви политики за социално включване на хора в неравностойно положение, включително маргинализирани етнически малцинствени групи. Реализираните 29 проекта на обща стойност 12 039 хил. лв. включват разнообразни дейности насочени към различни групи лица и/или институции. Очевидно специфичната цел е възприета като основополагаща, като общините и областната администрация показват висока инициативност и активност при участието си в проекти в социалната сфера.

Единствената специфична цел в рамките на приоритета, по която не е отчетена нито една проектна инициатива е СпЦ1.7. Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването. Констатацията е силно притеснителна предвид тежкото финансово и функционално състояние на сектора в страната като цяло. Удачно е да се предприемат активни действия в тази посока, както на общинско така и на областно равнище.

За развитие на образователната инфраструктура са реализирани 6 проекта на обща стойност 6 497 хил. лв. (Специфична цел 1.8. Развитие на образователната инфраструктура). Подходящо е да се отбележи, че по посочената специфична цел е на лице хоризонтална обвързаност със специфична цел 2.2. Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийната ефективност (Приоритет II), както и част от проектите в рамките на Приоритет III. Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество. Като цяло, специфичната цел е широко обхваната от проектна дейност, като на практика във всички общини в областта са положени усилия за подобряване на образователната инфраструктура.

Основният извод, който може да бъде направен по отношение на целите в рамките на Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността е, че за тяхното постигане се разчита предимно на финансовата подкрепа на външни донори (предимно от фондовете на ЕС). Подобно наблюдение е обяснимо предвид финансовото състояние на общините в областта (както и в страната) и липсата на съществен собствен финансов ресурс за инвестиционни дейности. По 7 от 8^{-те} специфични цели са предприети дейности за тяхното постигане, като са отчетени проекти (в т.ч. и такива, които имат релативна връзка с други приоритети и специфични цели на Областната стратегия за развитие на Област Кюстендил). Единствено специфичната цел свързана със здравеопазването (1.7. Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването) не е подкрепена с реализиране на проектни инициативи, което през оставащата част от плановия период на стратегическият документ следва задължително да бъде направено.

1.3. Изпълнение на Стратегическа цел 2. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване на техническата инфраструктура и свързаността в областта и качеството на средата в населените места. В съответствие с тази стратегическа цел е формулиран приоритет за нейното реализиране: Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура допринася за постигането на следните специфични цели:

СпЦ.2.1. Подобряване качеството на градската среда и достъпността на административната инфраструктура;

СпЦ.2.2. Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийната ефективност.

СпЦ.2.3. Подобряване качеството на живот в селските райони, чрез развитие на земеделие и преработвателна промишленост.

СпЦ.2.4. Урбанизация и развитие на нови устройствени зони за разрешаване на задълбочените проблеми в квартали, населени предимно от етнически ромски малцинства.

СпЦ.2.5. Възстановяване и обновяване на селищни райони и насърчаване на частните инвестиции за подобряване на жилищната среда, средата за обществени услуги и производствената среда.

СпЦ.2.6. Комплексно планиране и устройство на територията.

СпЦ.2.7. Развитие на транспортна инфраструктура.

СпЦ.2.8. Развитие на ВиК – системи и изграждане на ПСПВ.

СпЦ.2.9. Оптимизиране на енергийна инфраструктура

СпЦ.2.11. Развитие на съобщителната система – цифровизация.

Постигането на целите заложи в рамките на Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура предполагат съществени по размер инвестиции в техническа и друга инфраструктура. Както бе отбелязано в заключението на прегледа на постигнатото в Приоритет I, финансовото състояние на държавата и общините сериозно ограничава възможностите за активно реализиране на проектни дейности изискващи съществени финансови ресурси. С оглед на това, проектите допринасящи за изпълнение на целите, приоритетно са насочени към програми и фондове на ЕС, като източник на ресурсно осигуряване. Въпреки това, през оценявания период са изпълнени редица проекти за създаване на нова и реновиране на съществуваща инфраструктура.

В рамките на първата специфична цел 2.1. Подобряване качеството на градската среда и достъпността на административната инфраструктура, са изпълнени 5 проекта, с финансова стойност надхвърляща 17 827 хил. лв.

По втората специфична цел 2.2. Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийната ефективност са реализирани 9 проекта на обща стойност 7 895 хил. лв. Сериозен акцент в проектната дейност по тази цел е поставен върху сектор образование. Следва да се отбележи, че аналогично на констатацията по специфична цел 1.7. Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването не е реализиран нито един проект засягащ интервенция върху здравната инфраструктура.

Налице е частично припокриване съдържанието на специфична цел 2.2. със специфични цели от Приоритет I – съответно 1.4. Развитие на култура, балнеология, зимни спортове, нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти и специфична цел 1.8. Развитие на образователната инфраструктура, като в определена степен постигнатото по изпълнение на тези две цели може да се отнесе и към втората цел на Приоритет II.

В рамките на реферирането на реализираните през периода проекти не бе констатиран конкретен проект, който да бъде съотнесен към специфична цел 2.3. Подобряване качеството на живот в селските райони, чрез развитие на земеделие и преработвателна промишленост. Същевременно е констатирана релативна връзка на целта със специфични цели 1.2. Повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез осъвременяване условията на труд и разнообразяване на селската икономика и СпЦ.1.3. Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост. В този

смисъл, липсата на посочени по СпЦ 2.3. проекти не означава неизпълнение, но е важно да се отбележи, че не са налице конкретни проектни инициативи от страна на общините или областта.

По специфична цел 2.4. Урбанизация и развитие на нови устройствени зони за разрешаване на задълбочените проблеми в квартали, населени предимно от етнически ромски малцинства не са констатирани конкретни реализирани проекти. Следва да се отбележи, че изпълнението на дейности по тази цел попада в основните функции на общинските администрации, поради което вероятно такива са реализирани, но не са отчетени. И тук, както бе отбелязано и по-горе, удачно е в бъдеще да се намери подходящ начин да се отчетат изпълнената работа релевантна към специфичната цел.

Към специфична цел 2.5. Възстановяване и обновяване на селищни райони и насърчаване на частните инвестиции за подобряване на жилищната среда, средата за обществени услуги и производствената среда са отнесени 3 проекта на обща стойност 8 026 хил. лв. Голям брой от проектите отчетени към други приоритети и специфични цели допринасят и за постигането на тази цел.

По специфична цел 2.6. Комплексно планиране и устройство на територията, са реализирани 3 проекта на обща стойност 652 хил. лв. Голям брой от проектите отчетени към други приоритети и специфични цели допринасят и за постигането на тази цел. Следва да се отбележи, че изпълнението на дейности по тази цел попада в основните функции на общинските администрации, поради което вероятно има и такива, които са реализирани, но не са отчетени.

Транспортната инфраструктура е една от областите на особено активна проектна дейност в Област Кюстендил. В рамките на специфична цел 2.7. Развитие на транспортна инфраструктура са реализирани 9 проекта на обща стойност 22 955 хил. лв., основната част от финансирането за които е осигурена по Програмата за развитие на селските райони през изминалия програмен период, но са реализирани или приключени през периода на оценка на Областната стратегия за развитие на Област Кюстендил.

Реализирането на проекти в областта на ВиК мрежи и инсталации за пречистване попада едновременно в обхвата на Специфична цел 2.8. „Развитие на ВиК – системи и изграждане на ПСПВ“ и специфична цел 4.3. Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води. Конкретно отнесените към Приоритет II проекти са 6 на брой, с обща стойност от 20 091 хил. лв.

По изпълнението на Специфични цели 2.9. Оптимизиране на енергийна инфраструктура, 2.10. Възстановяване и развитие на хидромелиоративните системи и 2.11. Развитие на

съобщителната система – цифровизация не са отчетени реализирани проекти, което налага през следващия период до приключване срока на Областната стратегия да бъдат предприети адекватни мерки за постигане на целите.

По 6 специфични цели от общо 11 за Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура, са предприети действия и реализирани проекти ориентирани към постигането на целта. За 2 от специфичните цели бе констатирана липса на конкретни проекти, но текущите функции на общинските администрации покриват реализирането на дейности за тяхното постигане. За тях е препоръчително в бъдеще да бъде намерен адекватен начин за отчитане на извършената работа.

Основна негативна констатация представлява липсата на адресирани проекти към последните 3 специфични цели на приоритета. Същото се отнася и за специфична цел 2.2. в нейната част свързана със сектор „Здравеопазване“.

1.3. Изпълнение на Стратегическа цел 3. Развитие на Европейско териториално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване. В съответствие с тази стратегическа цел е формулиран приоритет за нейното реализиране: Приоритет III. Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество допринася за постигането на следните специфични цели:

СпЦ.3.1. Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии в различните аспекти на социално икономическия живот; изграждане на „малка“ трансгранична инфраструктура

СпЦ.3.2. Развитие на интер - регионалното сътрудничество

СпЦ.3.3. Развитие на транснационалното сътрудничество

За изпълнението на приоритета и целите заложи в него са реализирани общо 12 проекта на обща стойност 7 015 хил. лв. Следва да се отбележи, че проектите попадащи в този приоритет имат силна релативна обвързаност, по съдържание, с останалите приоритети. Два от проектите отчетени в Приоритет I и Приоритет IV са пряко относими и към този приоритет. Като препоръка за следващия период, би било удачно да бъде намерен начин да се отчетат и дейности и взаимоотношения, извършени извън рамките на финансирането по програми на ЕС.

1.4. Изпълнение на Стратегическа цел 4. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на

екологичната инфраструктура. В съответствие с тази стратегическа цел е формулиран приоритет за нейното реализиране: Приоритет IV. Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони допринася за изпълнение на следните специфични цели:

СпЦ 4.1. Превенция на климатичните промени чрез подкрепа за преминаване към нисковъглеродна икономика и интелигентна мобилност

СпЦ 4.2. Адаптация към последиците от климатичните промени

СпЦ 4.3. Реконструкция и доизграждане на ВиК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води

СпЦ 4.4. Изграждане на регионални системи за управление на отпадъци

В рамките на Приоритет IV Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони са включени четири специфични цели, по две от които 4.1. Превенция на климатичните промени чрез подкрепа за преминаване към нисковъглеродна икономика и интелигентна мобилност и 4.4. Изграждане на регионални системи за управление на отпадъци не е отчетено реализирането на проекти или дейности.

В рамките на специфична цел 4.2. Адаптация към последиците от климатичните промени са реализирани проекти насочени към управление на риска и природните бедствия. Отчетени са 4 проекта на обща стойност 1 722 хил. лв. В рамките на целта не са отчетени като обособени проекти дейностите по стопанисване на язовири и други оперативни функции изпълнявани от областна администрация и общините в областта, което следва да бъде коригирано в оставащия период на действие на Областната стратегия.

Налице е посочената вече хоризонтална свързаност между 2.8. Развитие на ВиК – системи и изграждане на ПСПВ и 4.3. Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води. По тази специфична цел са реализирани 2 проекта на обща стойност 5 996 хил. лв. Комплексно, Сектор ВиК е един от най-сериозно интервенираните в рамките на Областната стратегия.

В заключение може да се обобщи, че равнището на покриване/изпълнение на целите в Областната стратегия за развитие на Област Кюстендил е средно, т.е. по оценените специфични цели и приоритети интервенциите и реализираните проекти са малко на брой и/или не покриват пълния спектър от сфери на проявление.

Препоръките за изпълнение на целите се отнасят предимно до реализиране на активни дейности в областите със слаба оценка и особено в сектор здравеопазване.

Друга обща констатация е свързана с процеса на отчитане на реализираните дейности по отделните приоритети и цели. Очевидно понятието „проект“ се разбира в изключително тесен смисъл, като за проекти се приемат и отчитат единствено обособени проектни дейности финансирани в рамките на програма на ЕС или фонд. В резултат на това, реализирани дейности и мероприятия допринасящи за постигане на целите, както и елементи от основните, рутинни функции на администрациите не се отчитат. Същото бе посочено като наблюдение в анализа по-горе и следва да намери адекватно проявление в процеса на отчитане работата на областно и общинско равнище, през оставащия период от действие на стратегията.

2. Резултати от междинната оценка съгласно критериите за оценка на изпълнението на областната стратегия за развитие

Упражняването на контрол върху изпълнението на ОСР, отчитането на напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на областта се осъществяват чрез система от качествени и количествени индикатори (дефинирани критерии за оценка) заложи в самата стратегия.

Качествените критерии се отнасят до нормите и стандартите, които характеризират качеството на изпълнение на целите и приоритетите във важните за областта тематични рамки на икономическите, социалните, териториалните, политическите и екологичните условия и изисквания. Тези качествени критерии са пряко свързани и с отчитането на количествени индикатори, които са разделени на:

- **обща количествени индикатори** - синтезиран пакет от макроикономически критерии (БВП /човек; БВП по текущи цени; Коефициент на безработица; Коефициент на икономическа активност на населението на 15 - 64 години; Общ доход средно на лице) и индикаторите към Стратегия “Европа 2020”;
- **специфични количествени индикатори**, проследяващи изпълнението на приоритетите и специфични цели на ОСР на Кюстендил. Сред тях са интегрирани и такива глобални екологични индикатори, за които има измерими стойности на областно ниво.

2.1. Общи количествени индикатори за изпълнение на ОСР

Налице е положителното развитие на област Кюстендил по посочените макроикономически индикатори. Следва обаче да се отбележи, че темповете на развитие в

сравнение с останалите области от региона са с по-ниски стойности (на предпоследно място е Област Кюстендил)

По отношение приноса към изпълнението на стратегия Европа 2020 няма данни по заложените индикатори.

По данни от Годишните доклади за изпълнение на РПР на ЮЗР населението в риск от бедност или социално изключване в област Кюстендил 2012 – 2014 намалява с общо 40%. Коректно би било да бъде направена проверка относно методическите подходи за изчисляване на показателя.

Същевременно, формулирането на индикатори в рамките на стратегически документ изисква организиране на подходяща система за отчитане на техните стойности, в противен случай фактичката реализация на резултатите от оценката на тяхното изпълнение е невъзможна.

2.2. Специфични количествени индикатори

В резултат от междинната оценка се установи, че при 43% от специфичните индикатори е налице постигане на междинните стойности за изпълнение. При 33% от тях, планираните междинни стойности не са постигнати, макар че са налице индикатори, които са изключително близко до достигане на междинните стойности. Налице са и индикатори, по които има нулев напредък.

От гледна точка на постигнатите резултати по целия набор от общи и специфични индикатори може да се заключи, че е налице относително добро изпълнение на ОСР.

Следва обаче да се направи преоценка на системата от количествени и качествени индикатори, тъй като настоящата при извършване на окончателната оценка на изпълнение на ОСР няма да може да изпълни функцията си. Липсват индикатори, по които да бъде оценен напредъка по част от специфичните цели; данни по част от индикаторите не се събират на общинско и областно ниво; налице е окрупняване на индикатори, които измерват и оценяват напредъка на развитие на различни сектори (напр. Образование и Здравеопазване).

Следва да се отбележи и факта, че по нито един от приоритетните обекти за Кюстендилска област, включени в Регионален план за развитие на Югозападен район от ниво 2 за периода 2014 – 2020 г., определени като задължителни за изпълнение, няма данни да са предприети и/или реализирани конкретни действия.

3. Резултати от наблюдението и оценката на изпълнението на общинските планове за развитие

Всички общини от Област Кюстендил имат изготвени Общински планове за развитие за периода 2014-2020. При изготвянето им са взети под внимание стратегическите насоки за поставяне на цели и приоритети посочени в ОСР 2014-2020 на Област Кюстендил.

Прави впечатление, че в ОПР на общините Рила и Кочериново в точка Съответствие с ОСР е обосновано съответствие със стратегически цели, които не отговарят на посочените в ОСР 2014-2020 на област Кюстендил. Независимо от това е налице съгласуваност между документите.

Наблюдението и оценката на изпълнение на ОПР се извършва текущо, в рамките на една календарна година и се обобщава в Годишен доклад за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР изготвен съгласно чл.91, ал.8 от ППЗРР.

Реално изпълнението на ОСР се отчита посредством резултатите от изпълнението на ОПР, което в методическо отношение предполага, че МО на ОСР следва да се предхожда от МО на ОПР. Независимо от това, в действащата нормативна уредба на страната няма императивно изискване за спазване на подобна последователност при реализиране на оценките.

Тъй като броят на общините в рамките на Област Кюстендил, които са разработили своите оценки към периода на изготвяне на настоящия документ е нисък (само 2 общини), основен документ върху, който може да стъпи оценката на ОСР е Годишния доклад от наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР.

Единствената община, при която са налични Годишни доклади е община Сапарева баня. Следва да се отбележи, обаче че нито един от представените Годишни доклади (общо 7) не отговарят напълно на изискванията за структура и съдържание посочени в чл. 91, ал.8, от ППЗРР.

Към датата на извършване на МО на ОСР общините Дупница и Кюстендил имат изготвени Междинни оценки на ОПР. Предстои приемането им от Общински съвет.

Посоченото налага възприемането на подход за по-сериозен контрол на процеса на наблюдението и оценката на изпълнението на общинските планове за развитие. Тъй като реалното изпълнение на Областната стратегия за развитие се реализира чрез изпълнението на Общинските планове за развитие, липсата на задължителните и регулярни отчети за резултатите от работата на общинско равнище, поставя пред обективна невъзможност областната администрация да отчита и координира цялостното изпълнение на стратегията.

4. Използвани през периода ресурси за постигане целите на областната стратегия за развитие

Основните източници за публично финансиране определени в ОСР са Фондове на ЕС (ЕФРР, ЕСФ и кохезионния фонд) и Национално финансиране (републикански, общински бюджети, както и финансови ресурси от други източници – публични фондове, държавни и общински предприятия, фондации, асоциации, сдружения и др.), като прогнозния им принос е 97%-98% от общите индикативни ресурси. Останалите 2%-3% се падат на Частни инвестиции (включени са само като прогнозируем обем в ПЧП) и средства от международни финансови институции.

При изготвянето на ОСР Кюстендил 2014-2020 общата оценка на необходимите ресурси за изпълнение е изготвена в контекста на финансовата рамка, зададена в РПР на ЮЗР (чиито параметри, от своя страна, са съобразени с рамката на НСРР 2012-2022).

Разпределение на планираните средства по Стратегически цели за периода 2014-2020

Стратегическа цел	% от общия необходим ресурс	Планиран, млн. лева
СЦ1. Социално-икономическо развитие, на базата на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика, основаваща се на “икономика на знанието” и развитие на електронното управление и човешкия капитал. Прилагане на съвременни социални политики.	25%	87,5
СЦ2. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване на техническата инфраструктура и свързаността в областта и качеството на средата в населените места.	57%	199,5
СЦ3. Развитие на Европейско териториално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване.	3%	10,5
СЦ4. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура.	15%	52,5
Общо		350,0

Източник: ОСР на Област Кюстендил 2014-2020

За реализиране на оценката на ефикасността са обобщени количествени данни за планираното и реализирано финансово изпълнение на ОСР Кюстендил за периода 2014 г. 2016 г.

Финансово изпълнение на ОСР Кюстендил 2014-2020 за периода 2014-2016

Стратегическа цел	Общ ресурс, МАН.ЛВ.	Планиран*, МАН.ЛВ	Реализиран, МАН.ЛВ.	Реализиран, %	Статус
СЦ1. Социално-икономическо развитие, на базата на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика, основаваща се на “икономика на знанието” и развитие на електронното управление и човешкия капитал. Прилагане на съвременни социални политики.	87,5	26,25	30,562	34,928%	Изпълнен
СЦ2. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване на техническата инфраструктура и свързаността в областта и качеството на средата в населените места.	199,5	59,85	77,446	38,82%	Изпълнен
СЦ3. Развитие на Европейско териториално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване.	10,5	3,15	7,015	66,8095%	Преизпълнен
СЦ4. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура.	52,5	15,75	7,718	14,70%	Неизпълнен

* В ОСР Кюстендил са посочени индикативни стойности на разпределение на ресурсите с натрупване по години, като към края на 2016 г. очакваната стойност на използвания финансов ресурс се очаква да достигне 30% от общия.

Забележка. Оценителят е посочил сумата на реално вложените и усвоени средства установена при анализ на данните посочени в справките подадени от общините, официално публикуваните данни на страниците на управляващите органи на оперативните програми и ПРСР.

От данните може да се направи изводът, че най-голямо изпълнение има по Стратегическа цел 3, по която има изпълнение от над 66%, следвана от Стратегическа цел 2 и Стратегическа цел 1 със съответно 38,82% и 34,928% изпълнение. Най-слабо изпълнение е

Стратегическа цел 4, по която от предвидените 15,75 млн.лв. са достигнати едва половината. По всички стратегически цели, с изключение на СЦ4, е налице изпълнение съгласно заложения 30%-тен минимум.

Предвид постигнатият напредък и ефективността по изпълнение на целите полезността от вложеният финансов ресурс е доста ниска. Причина за това е и факта, че ефектът от въздействието на извършената интервенция ще бъде отчетен в бъдещ период. В този смисъл удачно би било, при реализиране на актуализация на Областната стратегия за развитие да се обърне особено внимание на специфичните индикатори релевантни към специфични цели, по които вече е отчетена съществена проектна активност.

Препоръчително е да се направи нова оценка на необходимите ресурси за изпълнение на ОСР в оставащия период на нейното действие.

5. Възникнали проблеми и предприети действия от компетентните органи за тяхното преодоляване

По отношение на изпълнението на ОСР не са възникнали съществени проблеми, които да са възпрепятствали нейното изпълнение и/или за които да е била налице необходимост от предприемане на конкретни действия от компетентните органи за тяхното преодоляване.

По отношение на Годишните доклади за наблюдение и изпълнение на Общинските планове за развитие не изготвянето и/или не подаването им е съществен проблем относно действията по наблюдение, отчитане и оценка на изпълнението на Областната стратегия за развитие, тъй като те са един от основните механизми за събиране на данни по заложените в ОСР индикатори.

Констатирано е разминаване между представените данни за изпълнение на отделни индикатори и информация за същите индикатори от други, предоставени документи.

Областната стратегия за развитие и общинските планове за развитие са публични и публикувани в съответните интернет страници на общините и в Портала за обществени консултации на Министерски съвет – www.strategy.bg.

6. Прогноза за очакваното изпълнение на целите и приоритетите на областната стратегия за развитие до края на периода на действие

Условията за постигане на целите на Областната стратегия на Област Кюстендил не са се изменили драстично, което не променя възможностите за цялостното изпълнение и постигане на целта, спрямо периода на първоначално планиране. Комплексната обща

оценка на плана, по методиката (средноаритметичната стойност на комплексната оценка по четирите приоритета) има величина 1,92, което е сравнително близко до равновесното състояние (2).

Прави впечатление изключително силното отражение на източниците на финансиране, като фактор за постигане на целите, което неколккратно бе коментирано в рамките на оценката. Тъй като основен източник за изпълнение на дейности по целите на стратегията се явяват различни фондове и програми, забавянето и/или прекратяване (временно или постоянно) на тяхната работа, се отразява силно негативно върху възможностите за постигане на съответната цел. В този смисъл е добре да се помисли за алтернативни решения, като смесено финансиране, хибридни финансови инструменти, вътрешни фондове и др., с които да се покрият поне минимални действия по специфични цели с висока обществена значимост и важност (като например в областта на здравеопазването).

Допустимо е предложената оценка в нейната комплексна величина да се разглежда и като оценка на вероятността за успешно постигане на целите и приоритетите, при запазване текущото състояние на външната и вътрешна среда за изпълнение на стратегията. В този смисъл, получената ниска комплексна стойност на оценката по определен показател не следва да се възприема като необратима, а по-скоро като текуща оценка на риска, която подсказва, че изпълнението на целта е изложено на сериозна опасност. Съответно за елиминиране на тази опасност и постигане на целта е необходимо като минимум да бъдат предприети съответните действия.

Като цяло, прогнозата за изпълнение на целите и приоритетите до края на периода на действие на стратегията е, че за повечето от целите е реалистично да бъдат изпълнени, като изключение правят пет от специфичните цели, комплексната оценка за които е под стойност от 1,5 (същите са отбелязани с по-тъмен цвят на клетката с комплексната оценка в таблицата по-горе). За тях би било подходящо да се потърсят подходящи източници на финансов ресурс, както и да се положат по-съществени усилия от страна на администрациите.

7. Предложения за актуализация на областната стратегия за развитие.

Условията, при които се извършва актуализация на ОСР са посочени в чл. 31, ал. 1² от Правилника за прилагане на ЗРР. С оглед на това се налага актуализация на документа

² чл. 31 (1) Областна стратегия за развитие се актуализира: 1. при съществени промени на икономическите и социалните условия в областта; 2. в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на регионалния план за развитие; 3. в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС; 4. при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху

поради промяна в националното законодателство, териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа, както и при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на Областната стратегия.

Промените в националното законодателство (ЗРР) касаят изменение съдържанието на областните стратегии (чл. 12 ал. 3, т. 5 и 6), задължаващо включването на две нови точки, а именно: мерките и средствата за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа; насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество.

В териториалния обхват на район за целенасочена подкрепа се включват: 1. общините от четвърта и пета категория; 2. общините от втора и трета категория при наличието на някоя от следните географски характеристики: а) най-малко 50 на сто от територията на общината е в планински район; б) най-малко 50 на сто от територията на общината е в полупланински район; в) територията на общината е в пограничен район.

Актуализация на ОСР по отношение на съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на Областната стратегия се отнася до приетата Иновационна стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014-2020 г., както и насоките за актуализация на ОСР във връзка с това.

Предвид задължителната актуализация на ОСР е необходимо в процеса на изготвянето на документа да се вземат предвид направените констатации и препоръки в рамките на анализа реализиран в процеса на оценка на изпълнението на Областна стратегия за развитие на Област Кюстендил. С оглед на систематичното им представяне, те са обособени в две основни групи – такива, които следва да се вземат под внимание при актуализация на документа; и такива, които биха могли да бъдат реализирани извън актуализацията, свързани с подобряване координацията и отчитане на изпълнението на ОСР. Същите, заедно с основните аргументи за тяхното реализиране са представени самостоятелно.

изпълнението на областната стратегия; 5. (изм. - ДВ, бр. 50 от 2016 г.) при промени в териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа.